

Jumalateenistus N, 31.12.20 kell 18.00, vana-aastaõhtu

Lektsioonid: Nl 3:22–26; 1Pt 1:22–25

Pihikõne: Rm 14:22

Jutlus: Lk 13:6–9

Laulud: 409 (1–6); 44 (1–5, 6); 454 (1–2); 431 (1–3)

Ja Jeesus rääkis selle tähendamissõna: „Ühel inimesel oli viigipuu istutatud viinamäele. Ja ta tuli sellelt vilja otsima, ent ei leidnud. Siis ta ütles viinamäe aednikule: „Vaata, juba kolm aastat käin ma sellelt viigipuult vilja otsimas, ent ei leia. Raiu see siis maha! Milleks ta raiskab maad?” Aga aednik vastas: „Isand, jäta ta veel sellekski aastaks, kuni ma ta ümber kaevan ja talle sõnnikut panen, ehk ta hakkab tuleval aastal vilja kandma, aga kui mitte, siis raiu ta maha!””

Täna kuulnud tähendamissõna Lk 13. peatükist on jätk Jeesuse vestlusele rahvaga päevakajalisel teemal. Nimelt saame 13. pt algusest teada, et Jeesuse juurde tuli inimesi, kes jutustasid ühest hukkamisest, kus Judea provintsi asevalitseja Pontius Pilaatus oli süüdi mõistnud ja surmanud galilealasi.

Jeesus vastab neile: „Kas te arvate, et need galilealased olid suuremad patused kui kõik muud galilealased, et nad seda on kannatanud?” Küllap siis Jeesus nägi rahva südames mõtet, et need hukkunud galilealased olid Jumala ees millegi poolest patusemad kui teised ja langesid seetõttu süüdimõistmise ohvriks.

Selline mõte on väga inimlik ja seda kohtab aeg-ajalt ka tänapäeval. Kui kellegagi, kes ei eristu millegi eriliselt hea ega halva poolest teistest, n-ö tavalise inimesega midagi juhtub, siis tekib ju kohe mõte, et miks just temal niimoodi juhtus. Kas tal on mingid varjatud patud, mille eest Jumal (või saatuse, karma vms) teda karistas?

Jeesus tahab ka oma kaasaegseid selles osas manitseda, et nad ei arvaks Jumalast nii valesti: Jumal ei tee inimeste vahel vahet patuse astme järgi, sest kõik inimesed on Jumala ees rohkem või vähem pattu teinud. Jumal ootab kõigilt inimestelt hoopis meelearandust. Piiblis on ju selge sõnaga öelnud (nt Hs 18:21–24), et Jumal ei soovi patuse surma, kui viimane pöördub; samuti ei jäta ta elama õiget, kui see oma õigusest taganeb.

Jeesus toob rahvale seepeale veel ühe paralleelnäite õnnetusest Jeruusalemmas, kus 18 inimest olid surma saanud Siiloahi tiigi juures asunud linnamüüri torni varingus, ning küsib: kas te arvate, et need inimesed „olid suuremad võlglaste kui kõik muud inimesed, kes Jeruusalemmas elavad?”

Siinkohal tuleb lähiminevikust meelde Marja poe varing Tallinnas 1994. aastal, mille käigus sai surma kuus inimest ja 12 inimest sai vigastada. Küllap mõeldi ka siis, et miks said surma just need poekülastajad. Kas olid nad ehk midagi enam valesti teinud kui teised?

Ja nüüd, et rahvast Jumala ja Jumala riigi kohta veel rohkem õpetada, kõneleb Jeesus selle tähendamissõna, mida juba jutluse alusena kuulsime.

See tähendamissõna kõneles siis sellest, et kellegi viinamäel kasvas viljatu viigipuu, mis polnud kolme aasta jooksul kordagi vilja kandnud. Viinamäe omanik soovis sellest puust vabaneda, kuid aednik palus puu veel jätta neljandaks aastaks, et olla lõplikult kindel puu kõlbmatuses.

Kuidas seda tähendamissõna mõista kontekstis eelnevate näidetega? Võib-olla järgmiselt. Meie ees on kolm võimalikku käitumisviisi, mis on inimestele omased.

Esimene neist on teise inimese või teiste inimeste üle kohtumõistmine või nende hukka mõistmine – selle näiteks on Lk 13. peatüki alguses kirjeldatud asevalitseja Pilaatuse käitmine. Ta oleks võinud neile galilealastele halastada, kuid siis kas ei saanud või ei tahtnud seda teha. Võib-olla samamoodi nagu ta ei halastanud hiljem Jeesusele endale.

Meiegi oleme vahel halastamatud ja vähese armastusega oma ligimeste vastu. Võib-olla käitume nii nagu näeb ette seadus või kord, kuid ei arvesta meiesarnase ligimese vajadusi ja ütleme lahti oma võimalusest ligimest, vaatamata seadusega vastuollu minemisele, aidata. Küllap sobib siin paralleeliks halastaja samaarlase lugu.

Teine käitumisviis, mida ei saakski nimetada päris käitumisviisiks, vaid pigem saatuseks, tõuseb

meie ette Jeesuse jutus Siiloahi torni varingus hukkuuist. Inimesed satuvad olema „valel ajal vales kohas“, nagu öeldakse, ja nendega juhtub õnnetus. Vahel juhtub see õnnetus ka hoolimatusest või ettevaatamatusest, nii nagu nt tööõnnetused mõnel tööpostil või autoavarii puhul. Kuid enamasti pole inimesed siiski eriti või üldse süüdi: nad lihtsalt sattusid õnnetusse, mis maksis neile elu.

Ja kolmas käitumisviis ilmneb Jeesuse tähendamissõnast viigipuust viinamäel. Kui kujutame viigipuud inimesena, siis võib oletada, et Jeesus peab silmas kedagi sellist, kes ei täida oma kohust. Paralleeliks sobiks ehk Jeesuse tähendamissõna kolmest sulasest, kes said isandalt talente, kuid üks neist ei teinud oma isanda rahaga midagi, vaid andis selle kasutamata oma isandale tagasi.

Tuleb ikka ette, et inimene ei tee seda, mida ta õigeaks peab, vaid loobub sellest kas mugavusest või hirmust tagajärgede ees. Niimoodi võib inimene väga kaua elada, võib-olla kogu elu. Sest ta vaatab, et miski teda niimoodi elamast ei takista, keegi ei heida talle tema kohuste täitmata jätmist ette.

Niisiis on meie ees kolm inimlikku käitumisviisi või ka olukorda. Kui nüüd lähtuda Jeesuse meenutusest rahvale, siis võime järeldada, et kõik nimetatud käitumisviisid või olukorrad on seotud inimese patuga. Halastamatu või seadusekuulekalt inimesi surma saatev inimene on patune, patune on see, kes satub (küll näiliselt süütuna) õnnetusse, ja patune on ka see, kes ei täida oma kohust.

Jeesus tahab öelda, et kõigi nende puhul on tarvilik meelearandus (nende puhul, kes hukkusid õnnetuses, oleks see muidugi olnud vajalik enne hukkumist). Kuid samuti on tarvilik meelearandus kõigile nende käitumise arvustajaile: kaasaegseile, kuid ka neist sündmustest lugejaile/kuuljaile, sh meile, kes me Piiblit loeme ja nende asjade üle arutame.

Miks aga räägib Jeesus tähendamissõna just sellisest käitumisest, mis, nagu viljatu viigipuu, taganeb oma pealepandud kohustusest? Küllap sellepärast, et see patt on Jumala ees kõige raskem. Selline väide võib tunduda imelik, kui võrdleme seda nt halastamatuse või isegi teise inimese surmasaatmisega. Ent võib-olla on Jumalal tõesti enim selliste inimeste vastu, kes elus „midagi ei tee“. Ei võta riske ega lahku nn mugavustsoonist. Ei tee ise ega lase ka teistel teha.

Jumal on ju pannud inimese Eedeni aeda harima ja hoidma (1Ms 2:15). Ja pärast pattulangust on inimesel samuti kindlad ülesanded: põldu harida, lapsi ilmale tuua ja teha kõike seda, mis neist lihtsatest ülesannetest inimkultuuri arenedes on välja kasvanud. Inimene on loodud tegutsemiseks, mitte veeteerimiseks.

Kuid Jeesuse tähendamissõna moraal, ütlesin, mitme võimaliku moraali puhul lõplik moraal on ikkagi selles, et Jumal on pikameelne ja ootab inimese meelearandust. Ta ootab nende meelearandust, kes on halastamatud ja põhjustavad ligimese häda või surma. Jumal ootab nende meelearandust, kes liiguvad ringi ohtlikes kohtades ja teevad ohtlikku tööd, või siis lihtsalt näiliselt „valel ajal vales kohas“ asuvailt inimestelt. Kuid Jumal ootab meelearandust isegi „veeteerijatelt“, kes jätavad oma eluülesanded mugavusest, laiskusest või kartlikkusest tegemata.

Jumal on igal juhul armuline ja ootab kohtumõistmisega kõigi patuste üle. Kuid Jumal ei viivita lõputult. Ja see olekski tänase aasta viimase õhtu sõnum. Aasta on küll vaid juhuslik ajahik, mille inimesed on kokkuleppeliselt valinud. Kuid siiski näitab see inimliku aja kulgu, selle regulaarset ja paratamatud vähenemist. Iga uue aasta kingib Jumal meile meelearanduseks, et oleksime valmis Viimseks Kohtupäevaks. Et oleksime leplikumad, et oleksime valmis õnnetuse puhuks, et hakkaksime tegema seda, mis on meie kohus.

Küllap Jumal kuuleb meie palveid uue aasta kohta ja kingib meile Püha Vaimu südamesse, et mõistaksime, mis on meie igavikku pääsemiseks vajalik!

Õnnistatud vana aasta lõppu ja uue saabumist, kallid sõbrad!

Aamen.